

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ
І МИСТЕЦТВ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської науково-практичної
конференції
Київського національного
університету культури
і мистецтв

100 РОКІВ СУЧАСНОСТІ: ІДЕЙ БАУГАУЗУ ТА УКРАЇНСЬКОГО АВАНГАРДУ У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ТА ДИЗАЙН-ОСВІТІ

2 — 3 квітня 2020 р.

УДК 76 + 655.533 + 391]: 316.77 (06)
В410

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
(Протокол № 10 від 26.05.2020)

**100 років сучасності: ідей Баухауз та українського авангарду
у сучасному дизайні та дизайн-освіті:** матер. Всеукр. наук.-практ. конф.,
2 — 3 квітня 2020 р. / МОН України, Київ. нац. ун-т к-ри і мист.; редкол.:
Удріс-Бородавко Н., Болтенков А., Чистіков О.—К.: КНУКіМ, 2020.—180с.

УДК 76 + 655.533 + 391]: 316.77 (06)
В410

© Автори публікацій, 2020

© Київський національний університет культури і мистецтв, 2020

Стрілець Валерій Федорович
УТОЧНЕННЯ ФОРМУЛЮВАННЯ ТЕРМІНУ «МЕБЛІ» ДЛЯ
НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИЗАЙН-ПРОЕКТУВАННЯ.....152

Дядюх-Богатько Наталія Йосипівна
ДИЗАЙН ШИРОКОФОРМАТНОЇ РЕКЛАМИ:
ХУДОЖНІ ЗАСОБИ ТА МИСТЕЦЬКА ЦІННІСТЬ.....157

Аметова Лілія Маметівна
МУРАЛИ У ТВОРЧОСТІ ЄВГЕНІЇ ГАПЧИНСЬКОЇ.....160

Мостовщикова Дар'я Олегівна
УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ
ГАРЯЧОЇ ЕМАЛІ В ІНТЕР'ЄРІ ТА ЕКСТЕР'ЄРІ164

Пугаченко Маргарита Костянтинівна
ЛУСКАЛКИ – АВАНГАРДНИЙ НАПРЯМОК УКРАЇНСЬКИХ
СКЛЯНИХ ПРИКРАС.....170

Обуховська Любава Василівна, Обуховська Еліна Василівна
ЕТНОДИЗАЙН
У ВИМІРІ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРИМІТИВІЗМУ.....175

УДК 745/749

**УКРАЇНСЬКИЙ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД
ЗАСТОСУВАННЯ ГАРЯЧОЇ
ЕМАЛІ В ІНТЕР'ЄРІ ТА
ЕКСТЕР'ЄРІ**

Мостовщикова Дар'я Олегівна,
аспірант, викладач кафедри
образотворчого мистецтва
Інституту мистецтв
Київського університету імені Бориса
Грінченка

***Ключові слова:** гаряча емаль, емальєрство, монументальне мистецтво, художник Олександр Бородай, художник Віллі Нойберт.*

На сучасному етапі сфера застосування емалі значно розширилась. Це вже не суто ювелірна, прикладна техніка, адже на конкретних прикладах ми маємо змогу простежити наскільки гармонійно за допомогою неї художники прикрашають фасади будинків чи внутрішній простір приміщень.

Перехід від мініатюрних форм до станкових на теренах України відбувся у першій половині ХХ століття. Тоді у пошуку нових зображальних можливостей стилю модерн над емаллю працювали М. Дольницька, О. Кульчицька – у Відні, та Я. Музика – у Львові [1,19].

У другій половині ХХ ст. відбулись нові відкриття у галузі хімії, завдяки чому матеріали для емалювання стали дешевшими, що дозволило застосовувати дану техніку у більших масштабах. Використання гарячої емалі в монументальному мистецтві України пов'язане, насамперед, з творчістю Олександра Бородая. Він шу-

кав нові можливості художньої виразності емалі застосовуючи її в архітектурі. Серед основних робіт: оформлення інтер'єрів Головної обсерваторії НАН України, станції метро «Видубичі» та «Осокорки» в Києві та Палац культури «Листопад» в Полтаві (Рис. 1). Аналіз цих проєктів дозволяє помітити, наскільки прекрасно емаль поєднується з латунню і цинком, склом і мармуром, деревом і шкірою. Збагачення емалі шляхом поєднання з вище згаданими матеріалами дозволяло створювати речі неймовірної складності і краси.

Рис.1. Бородай О., Бабак О. Оформлення станції метро «Видубичі», м. Київ. 1991 р. Фрагмент. 200 x 800 см.

З мистецтвом гарячого емалювання О. Бородай познайомився в угорському містечку Кечкемет, яке вже давно стало своєрідною меккою для художників які працюють з металом. Отримавши досвід на симпозіумі, він рушив в Україну експериментувати –

спочатку з промисловою емаллю, далі – почав сам змішувати фарби, використовуючи керамічну основу як складову [2, 161]. Наприкінці ХХ ст. роботи з промисловою емаллю були дуже поширені в Угорщині. Особливо, у м. Будапешт, де відкрився факультет художньої емалі в Академії мистецтв та у м. Кечкемет, де професійні художники–емальєри оздобили цілу вулицю емаллю [2, 160].

До значних переваг емалі порівняно з іншими монументальними техніками належить її чудові антикорозійні властивості та стійкість кольору, що залишається яскравим попри погодні умови та роки. Такі твори не потребують будь-якої реставрації, спеціального догляду, не замащуються і мають широкі зображальні можливості. Серед прихильників використання гарячої емалі в екстер'єрі – німецький художник Віллі Нойберт. Його панно «Дерево життя» виконане з промислової емалі на сталі прикрашає фасад школи у м. Галле-Нойштадт Німеччини (Рис. 2). У футуристичних роботах переважає лінійне зображення та декоративні елементи. Це не єдина робота художника за допомогою емалі. Він оформив фасади будинків і в інших містах Німеччини. До прикладу, емальована фреска «Міжнародна солідарність», яка розташована з 2010 р. біля залізничної станції в місті Тале району Гарц Саксонії-Ангальт центральної Німеччини (Рис. 3).

Якщо вищезгадані роботи Віллі Нойберта є тематичними та мають сюжетну лінію з дійовими особами, то в його творчості можна простежити й інший напрямок застосування емалі – суто абстрактний. Серед художників досить поширеним є ритмічний ряд повторюваних елементів, які в цілому складають певний візерунок. Не варто забувати також про тривимірність емалі – під різними кутами освітлення зображення змінюється і розкривається іншими відтінками. Розглянемо конструкцію Віллі

Рис.2. В. Нойберт «Дерево життя», промислова емаль, сталь, м. Галле-Нойштадт, Німеччина 1965 р.

Рис.3. В. Нойберт «Міжнародна солідарність», промислова емаль, сталь, м. Тале, Німеччина 2010 р.

Нойберта з емальованої сталі. Вона складається з дугоподібних рельєфних елементів, кожна бічна сторона яких підкреслюється іншим кольором. Загальна гама жовто-багряна, але присутні і світло сірі, чорні і білі елементи, які виступають на контрасті з теплими та допомагають ще більше зацентувати увагу на об'ємі. Конструкція була використана в масштабованому вигляді 1:10 для оздоблення фасаду інформаційного центру Берлін-Вульхайде (Рис. 4). На жаль, зараз це приміщення перероблене, але рідкісна фотографія демонструє можливості і такого застосування гарячої емалі [3].

Рис.4. В.Нойберт Проект для облицювання будинку, сталь, емаль, Берлін-Вульхайде, Німеччина, 1968-1969 рр.

Як зазначав Леонардо да Вінчі у своєму трактаті «Порівняння мистецтв», «бронзова скульптура довгострокова, але емалевий живопис вічний. Коли бронза стає чорною та коричневою, емаль зберігає яскравість і ніжність кольорів та залишається безкінечно різноманітною» [4, 84]. Дана публікація не є вичерпною та мала на меті показати можливості застосування емалі в інтер'єрі та екстер'єрі на прикладі українського художника-монументаліста Олександра Бородая та німецького Віллі Нойберта.

Список використаних джерел:

1. Бородай Ю. Українська емаль: альбом-каталог // Переднє слово З. А. Чегусової, О. В. Кащенко; О. М. Сом-Сердюкової. Київ: Укр. письменник, 2013. 264 с.: іл.
2. Довгань Ю. Нові аспекти художньо-декоративного оздоблення інтер'єрів і екстер'єрів // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник / Відпов. ред. М. М. Дьомін. Київ: КНУБА, 2005. № 14. С. 159–163.
3. Джим Купер. Фотографії. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.flickr.com/photos/eastgermanpics/4843543999/> (дата звернення 09. 03. 2020)
4. Бреполь Э. Художественное эмалирование / Пер. с нем. И. В. Кузнецовой; ред. Л. З. Засухина. Ленинград: Машиностроение, Ленингр. отд-ние, 1986. 127 с.

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
Київського національного університету
культури і мистецтв

100 РОКІВ СУЧАСНОСТІ:
ІДЕЙ БАУХАУЗУ ТА УКРАЇНСЬКОГО АВАНГАРДУ
У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ
ТА ДИЗАЙН-ОСВІТІ

2 – 3 квітня 2020 року
Київ, Україна

Редактор:
Удріс-Бородавко Н. С.

Дизайн обкладинки
Удріс-Бородавко Н. С.

Верстка:
Болтенков А. Г., Чистіков О. П

Підписано до друку 02.07.2020
Формат 70x108 1/16
Друк офсетний. Наклад 50 екз.
Ум. друк. арк 13,88. Обл. вид. арк. 17,01.
Замовлення № 3754.

Видавничий центр КНУКіМ Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 4776 від 09.10.2014

BEAUFHAUS

Oskar Schlemmer, 1922

Vasil Emilov, 1924

АВАНГАРД

KHYKiM
2020